

Uzasadnienie wyroku z dnia 21 grudnia 2020 roku.

Powód M. W. dnia 7 sierpnia 2018 roku wystąpił przeciwko pozwanemu B. M. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. z powództwem o zapłatę kwoty 19.033 zł. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 14 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem nienależnie pobranych opłat za ubezpieczenie niskiego wkładu własnego ((...)) w związku z zawartą przez strony umową kredytu hipotecznego z dnia 6 sierpnia 2008 roku. Według powoda postanowienia §9 ust. 7-9 umowy kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne określone w art. 385⁽¹⁾ §1 k.c. Powód zawarł umowę jako konsument, kwestionowane postanowienia nie stanowią świadczenia głównego z umowy kredytu, ale świadczenie uboczne dotyczące zabezpieczenia kredytu. Postanowienia te są sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż powód nie został należycie poinformowany o treści umowy ubezpieczenia. Powód nie jest stroną umowy ubezpieczenia, która została zawarta między pozwanym bankiem a ubezpieczycielem, a mimo to ponosi on opłaty z tytułu UNWW, które jedynie w części zostały przeznaczone na zapłatę składki ubezpieczeniowej. Kwestionowane postanowienia rażąco naruszają interes powoda, gdyż świadczeniu polegającemu na zapłacie opłaty UNWW nie odpowiada żadne świadczenie ze strony pozwanego, brak jest ekwiwalentności świadczeń. Obciążenie opłatami UNWW ma wpływ na płynność finansową powoda i jego zdolność do uiszczania rat kredytu. Powód powołał podobny wpis w rejestrze klauzul niedozwolonych nr (...) dotyczący konkurencyjnego banku. Powód podniósł, że nigdy nie udostępniono mu umowy ubezpieczenia i powód nie wie czy uiszczane przez niego opłaty UNWW są faktycznie przekazywane ubezpieczycielowi na poczet umowy ubezpieczenia. Nadto powód wskazywał, że w umowie kredytu określono, iż opłaty UNWW będą uiszczane tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia na rzecz T. (...) S.A., podczas gdy ochrony ubezpieczeniowej za drugi 36-miesięczny okres udzielił inny ubezpieczyciel, tj. T. E. S.A. Jako podstawę prawną roszczenia powód wskazywał art. 411§2 zd. 4 w zw. z art. 58§3 k.c. w zw. z art. 410§1 i w zw. z art. 405 k.c. Zdaniem powoda opłaty z tytułu UNWW zostały spełnione w wyniku nieważnej czynności prawnej, która nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

pozew k. 1-5.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia w zakresie składek uiszczonych przed dniem 6 sierpnia 2015 roku. Według pozwanego powinien mieć zastosowanie termin 3-letni, gdyż roszczenie wynika z umowy kredytu. Zdaniem pozwanego pozew dotyczy świadczenia głównego, indywidualnie negocjowanego przez powoda, w zamian za które otrzymał on należny ekwiwalent. Opłata UNWW jest elementem kosztów kredytu czyli stanowi świadczenie główne. Interesy obu stron są zrównoważone – ekwiwalentem obciążenia powoda opłatą UNWW jest zmniejszenie ryzyka po stronie banku związanego z niskim wkładem własnym i zabezpieczenie banku na wypadek gdyby powód nie wywiązał się z obowiązku spłaty rat kredytu. Powód został należycie poinformowany o zasadach UNWW i sposobie wyliczenia opłaty, zarówno w umowie, regulaminie jak i ustnie przez pracowników banku. Treść umowy ubezpieczenia jest irrelevantna dla kredytobiorców. Powód wskazał w treści wniosku kredytowego, że wnioskuje o UNWW. Współczynnik (...) (loan to value – stosunek wartości kredytu do wartości nieruchomości) wynosił dla powoda 96,64. Powód miał możliwość zapoznania się z treścią umowy i skonsultowania jej z prawnikiem. Powód otrzymał pisemną informację o ryzyku kursowym oraz ryzyku zmiennej stopy procentowej. Powód miał możliwość uniknięcia UNWW przez zaciągnięcie niższej kwoty kredytu, uiszczenie wkładu własnego lub przedstawienie dodatkowego zabezpieczenia, np. hipoteki na innej nieruchomości, zabezpieczenia na papierach wartościowych, zastaw na ruchomościach, zabezpieczenie odpowiedniej kwoty na rachunku bankowym, poręczenie kredytowe. Powód podjął w pełni świadomą i autonomiczną decyzję w zakresie UNWW. Udzielenie ochrony ubezpieczeniowej przez innego ubezpieczyciela niż wskazano w umowie jest według pozwanego kwestią wtórną i irrelevantną dla oceny zobowiązania powoda do zapłaty kwot na podstawie §9 ust. 7-9 umowy kredytowej. Pozwany zakwestionował roszczenie w zakresie żądania odsetek.

odpowiedź na pozew k. 38-56.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Strony zawarły w dniu 6 sierpnia 2008 roku umowę o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) indeksowany do franka szwajcarskiego (CHF). Kwotę kredytu określono na 230.000 zł. Kredyt miał być spłacony w 528 ratach miesięcznych. Powód zawarł umowę jako konsument. Kredyt był przeznaczony na zakup mieszkania na rynku wtórnym i refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe. Powód obecnie mieszka w zakupionym lokalu. Powód nie miał wkładu własnego, miał jedynie kilkutyśne oszczędności, nie miał też innej nieruchomości, która mogłaby stanowić zabezpieczenie. W tej sytuacji pozwany zaoferował powodowi ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (UNWW). Powód przy zawieraniu umowy nie obejmował świadomością szczegółów umowy ubezpieczenia, nie zdawał sobie sprawy, że nie będzie stroną tej umowy, która została zawarta przez pozwanego z ubezpieczycielem. Zawieranie umowy kredytu było skomplikowanym procesem obejmującym badanie zdolności kredytowej powoda, uzyskiwanie przez powoda wymaganych dokumentów, przygotowanie decyzji kredytowej a następnie umowy kredytowej, wypłatę kredytu. W toku całego procesu zawierania umowy kredytowej pracownicy banku udzielali powodowi informacji dotyczących zawieranej umowy, jej treści, wymogów technicznych. Powód otrzymał informację o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej, zarówno na piśmie jak i ustnie. Kluczowe dla powoda było uzyskanie pozytywnej decyzji kredytowej, natomiast szczegóły umowy, regulaminu i cennika sformułowanych językiem specjalistycznym, bankowym powód przyjął do wiadomości działając w zaufaniu do pracowników banku. Zabezpieczeniem spłaty kredytu była hipoteka kaucyjna na nabywanej nieruchomości oraz ubezpieczenie niskiego wkładu własnego. Zgodnie z §9 ust. 7 umowy kredytu, dodatkowe zabezpieczenie kredytu do czasu, gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 190.400 zł., stanowi ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytu na podstawie umowy zawartej przez B. M. S.A. z T. (...) S.A. W §9 ust. 8 umowy kredytu wskazano, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 1521 zł. za pierwszy 36-miesięczny okres trwania ochrony ubezpieczeniowej. Z kolei stosownie do §9 ust. 9 umowy, jeżeli w ciągu okresu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 190.400 zł., kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-miesięczny okres udzielonej bankowi przez TU InterRisk ochrony ubezpieczeniowej, o czym kredytobiorca miał być poinformowany pisemnie. Wzór na wyliczenie opłaty został wskazany w §7 ust. 5 pkt 2 regulaminu następująco: podstawa wyliczenia opłaty = [(kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)*kurs sprzedaży dewiz] – 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu. Powód uiszczył cztery opłaty z tytułu UNWW: w dniu 22 sierpnia 2008 roku kwotę 1521 zł., w dniu 31 sierpnia 2011 roku kwotę 6396 zł., w dniu 29 sierpnia 2014 roku kwotę 5623 zł. i w dniu 31 sierpnia 2017 roku kwotę 5493 zł. Łącznie powód uiszczył 19.033 zł. Powód nie był stroną umowy ubezpieczenia. Umowy dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego zostały zawarte przez pozwanego z ubezpieczycielami: w dniu 29 października 2004 roku z T. S. S.A. w W. (poprzednikiem prawnym T. I. S.A.), a następnie w dniu 19 lipca 2010 roku z T. E. S.A. we W.. Ten drugi ubezpieczyciel udzielił ochrony ubezpieczeniowej w zakresie umowy kredytu powoda w okresie od 1 sierpnia 2011 roku do 31 lipca 2014 roku, a następnie w okresie od 1 sierpnia 2014 roku do 31 lipca 2017 roku, przy czym umowa została wcześniej rozwiązana z dniem 30 kwietnia 2016 roku.

Umowa kredytu k. 9-11, regulamin k. 139-148, 150-159, cennik k. 135, 137, decyzja kredytowa 161-162, oświadczenie o ustanowieniu hipoteki k. 164, oświadczenie o udzieleniu kredytu 166, parametry wyjściowe symulacji k. 170, wstępna ocena zdolności kredytowej k. 172, informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane do waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej k. 174-175, rekomendacja KNF S z 2006 roku k. 177-191, raport BIK k. 193-195, dokumenty finansowe k. 197-227, zaświadczenie z T. E.S.A. k. 229, umowa generalna ubezpieczenia kredytów hipotecznych z niskim udziałem własnym kredytobiorcy udzielanych przez B. M.S.A. z 29 października 2004 roku z aneksami k. 265-290, umowa ubezpieczenia niskiego wkładu portfela kredytów hipotecznych z 19 lipca 2010 roku wraz z aneksem k. 251-264, potwierdzenia przelewów k. 12-15, zeznania świadków: A. K. k. 357-358, Ł. S. 385-386, M. S. k. 390-391, zeznania powoda k. 404.

Sąd Rejonowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Sąd Rejonowy dokonał ustaleń faktycznych na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków i zeznań powoda, które tworzą spójny obraz okoliczności faktycznych. Orzeczenia innych sądów przedstawione przez powoda, analiza Centrum Studiów (...) i opinia biegłego sądowego ds. ekonomii, finansów i rachunkowości sporządzona w sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie sygn. akt III C 989/14 zgłoszone przez pozwanego nie mogły stanowić podstaw ustaleń faktycznych, jakkolwiek mogą mieć wpływ na dokonanie oceny prawnej stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Sprawę należy rozważać w płaszczyźnie przepisów kodeksu cywilnego o niedozwolonych postanowieniach umownych. Stosownie do art. 385¹§1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane jednoznacznie. Przepis ten statuuje dwie przesłanki pozytywne: sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta oraz dwie przesłanki negatywne: kwestionowane postanowienie nie stanowi świadczenia głównego i nie zostało uzgodnione indywidualnie. Zgodnie z art. 385¹§4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Ocenie w świetle art. 385¹ k.c. podlegają: §9 ust. 7-9 umowy kredytu.

W ocenie Sądu Rejonowego przesłanki pozytywne zostały spełnione, a przesłanki negatywne nie zachodzą. Niewątpliwie powód zawarł umowę jako konsument. Kredyt został przeznaczony na cele mieszkaniowe, powód nie działał w celu bezpośrednio związanym z działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22⁽¹⁾ k.c.). Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uważa się te postanowienia, które godzą w równowagę kontraktową stron, kształtując prawa i obowiązki w sposób niekorzystny dla konsumenta. O rażącym naruszeniu interesów konsumenta można zaś mówić wtedy, gdy ta nierównowaga jest istotna, znacząca. Oznacza to określony stopień nasilenia niekorzystnego ukształtowania praw i obowiązków umownych. Kwestionowane postanowienia dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego są niekorzystne dla konsumenta, gdyż w istocie nie on jest stroną umowy ubezpieczenia, nie jest osobą ubezpieczoną ani uposażoną, natomiast jest obciążony obowiązkiem ponoszenia ciężarów związanych z tą umową polegających na uiszczaniu opłaty za UNWW, którą następnie pozwany przeznaczał na uiszczenie składki ubezpieczeniowej. Konsument nie został objęty w żaden sposób ochroną ubezpieczeniową, nie powinien więc ponosić ciężarów związanych z tą umową. Takie ukształtowanie obowiązków konsumenta obciążonego opłatą UNWW prowadzi do przerzucenia ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej z pozwanego banku na konsumenta (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 listopada 2013 roku, VI ACa 1521/12, Lex nr 1448647). Kwestionowane postanowienia dotyczące UNWW narzucone we wzorcu umownym są wynikiem wykorzystania przez przedsiębiorcę swojej silniejszej pozycji wobec konsumenta. Niewątpliwie postanowienia te rażąco naruszają interes konsumenta, gdyż nie dość, że wyliczenie opłaty z tytułu UNWW jest skomplikowane i wymaga pewnych podstaw matematyki i ekonomii, to dodatkowo musi ono uwzględniać tabele kursowe banku, które są jednostronnie kształtowane przez przedsiębiorcę, zaś cały wzór oparty jest na przeliczaniu kursu waluty przy niekorzystnym dla konsumenta spreadzie. Dodatkowo w podstawie wyliczenia uwzględnia się saldo kredytu, które wobec wzrostu kursu CHF jest wyższe, niż przeciętny konsument mógł zakładać na przyszłość przy zawieraniu umowy. Konsument mimo wieloletniego spłacania rat kredytu nadal jest obarczany opłatami UNWW, gdyż saldo kredytu kształtuje się dla niego niekorzystnie, a wysokie saldo kredytu przekłada się na wysoką opłatę UNWW. Niewątpliwie UNWW nie stanowi świadczenia głównego w zawartej umowie kredytu. Jest to świadczenie uboczne, dotyczące zabezpieczenia jako elementu akcesoryjnego umowy kredytu. Pozwany nie wykazał, że postanowienia dotyczące UNWW były indywidualnie negocjowane. Podnoszone przez pozwanego zarzuty, że powód wybrał taki sposób zabezpieczenia, nie dostarczył innego zabezpieczenia ani nie wniósł wkładu własnego świadczą o dokonaniu pewnych wyborów spośród szablonów umowy przedstawionych przez pozwanego, natomiast nie świadczą o negocjowaniu warunków. Sama możliwość negocjowania warunków umowy w zakresie ubezpieczenia niskiego wkładu własnego nie oznacza, że faktycznie do takich negocjacji doszło. Pozwany, wbrew ciężarowi dowodu określone w art. 385⁽¹⁾§4 k.c., faktu tego nie udowodnił.

Sankcją za zawarcie przez przedsiębiorcę w umowie z konsumentem niedozwolonego postanowienia umownego jest brak związania konsumenta tym postanowieniem. Jest to sankcja zbliżona do nieważności bezwzględnej, skuteczna ex tunc od momentu zawarcia umowy i uwzględniana z urzędu. Różnica polega na asymetrii sankcji – działa ona jedynie na korzyść konsumenta, który ma możliwość zgłoszenia sprzeciwu wobec jej stosowania. Umowa zawierająca niedozwolone postanowienie umowne jest traktowana tak, jakby od początku nie było w niej tegoż postanowienia. Pozwany powinien więc zwrócić wraz z odsetkami pobrane opłaty UNWW na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Nie jest zasadny zarzut przedawnienia. Roszczenie z tytułu UNWW nie ma charakteru roszczenia okresowego (art. 118 k.c.), nie jest też roszczeniem z umowy ubezpieczenia (art. 819 k.c.), ani roszczeniem z umowy kredytu. Jest to roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Istotą świadczenia okresowego stanowi to, że dłużnik zobowiązany jest spełniać je periodycznie, w określonych z góry odstępach czasu, a suma tych świadczeń nie składa się na z góry oznaczoną wielkość. Świadczenia z tytułu opłaty UNWW miały zaś charakter świadczeń jednorazowych, których powstanie zależne było od aktualnej wysokości wskaźnika LTV. Podobnie jak w przypadku rat kredytu, termin przedawnienia powinien być liczony osobno od każdej opłaty. Ze względu na datę wniesienia opłat powinien to być termin 10-letni (art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104)). Należy podkreślić, że roszczenie powoda ma charakter roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia, a nie roszczenia z umowy.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 i §3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i w zw. z §2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804). Na koszty procesu w kwocie 4569 zł. składają się: opłata od pozwu w kwocie 952 zł., koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej w kwocie 3600 zł., opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego bez pouczenia.